

עניינו של יום הפורים - גילוי השייכות העצמית של ישראל כחלקו ונחלתו של הקב"ה

ברשב"א שם פירש שהכוונה לדין הגדול שלהם ולא פירש שהוא דווקא בדינא דפרסאי. ועוד יש לפרש שהרי הגזירה היתה לא רק בדינא דפרסאי אלא גם במרום נגזרה הגזירה ונחתמה (אמנם בטיט נחתמה ולא בדם ולכן ניתן להשיבה) והגמר דין היה למציאות של להשמיד להרוג ולאבד.

על המצב של ישראל באותו הדור נאמר בסוף מזמור כב בתהילים "יבואו ויגידו צדקתו לעם נולד כי עשה", דהייצאה ממוות לחיים היא כמו לידה מחדש שעליה עושים שמחה גדולה ביום הזה. ויש להדגיש זאת בתוך המשתה של פורים כמבואר בדברי הגר"א עה"פ "להשמיד להרוג ולאבד... ושללם לבוז" (אסתר ג יג) שארבעת הגזירות הללו הן ביטול החיות של ד' הדרגות שיש בכלל ישראל - להשמיד את הנשמה היהודית ואת העם שהוא עם התורה, להרוג את הרוח החיונית, לאבד את הגופות (והנפש היא שיתופא דגופא) ושללם לבוז כנגד הממון. וכנגד ד' מצוות הפורים - (א) קריאת המגילה שניתוסף מצוה יתירה כנגד ביטול הנשמה, (ב) שמחה בלב המרחיבה את הרוח החיונית שבאדם (ומסתבר שכלול בזה גם משלוח מנות) כנגד להרוג, (ג) משתה כנגד איבוד הגופות ומקביל לדברי המהר"ל באור חדש (הקדמה) שהמשתה הוא עיקר שמחת הגוף שמסיר את גבולי האדם, (ד) מתנות לאביונים כנגד שללם לבוז שיהיה הממון ברחבות ואף לעניים.

והדברים צריכים הסבר, דבשלמא ביו"ט על גאולה ממוות לחיים ישנה שמחה רוחנית על היותינו עבדיו אך מהי העבודה שיש בשמחה על היציאה ממיתה לחיים. יש שרצו להסביר את השמחה כפשוטה על עצם החיים אך אינו מובן שהרי "ואתה מחיה את כולם" ההכרה וההודאה על עצם החיים שהקב"ה מחיה את האדם הוא מצב תמידי המשותף לכל באי עולם שהם חיים עדנה, שלא כמו היציאה מעבדות לחירות שהיא בתוך החיים.

ונראה באמת שהעומק של הישועה ביציאה ממיתה לחיים של כלל ישראל עומד בהשוואה גמורה ליציאתם מעבדות לחירות. האופי של היציאה מעבדות לחירות אינו כיציאת שאר עבדים מאדוניהם במהלך ההיסטוריה בכל העולם, אלא חירותם של ישראל חלה על ידי הכניסה לרשותו של הקב"ה - "כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים" (ויקרא כה נה), וכן פירש רש"י (במדבר טו מא) "אשר הוצאתי אתכם - על מנת כן פדיתי אתכם שתקבלו עליכם

ימי הפורים כוללים כמה וכמה מועדים שנתקפלו לתוך יום טוב אחד וצריך להבין כיצד הם מתחברים יחדיו. שנים מהמועדים מפורשים בדברי חז"ל והשלישי מופיע בגמרא ולא נתפרש להדיא בחז"ל שהוא מעניינו של יום, אך הרמח"ל והגר"א העמידוהו כעיקר בעיצומו של יום, ונבוא לבאר ענינם והקשרם.

יציאה ממיתה לחיים

המועד הראשון מפורש בגמ' במגילה (יד.) "תנו רבנן ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל, ולא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה חוץ ממקרא מגילה. מאי דרוש, אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה ומה מעבדות לחירות אמרין שירה ממיתה לחיים לא כל שכן". מבואר בזה שכשם שנמסר לנו חג המצות, שהוא יו"ט מיוחד על הגאולה מעבדות לחירות כמפורש בקרא "לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני כי בחפזו יצאת מארץ מצרים, למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך" (דברים טו א), כך נתקן יו"ט מיוחד על היציאה ממוות לחיים. בימי אחשורוש תפיסת העולם הגויי - אחשורוש את המן - הגיעה לידי בירור והכרה שהעולם צריך להתקיים באופן חדש ללא היהודים, ויש "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים" וכך תהיה מציאותם. בישועת ה' באותו הזמן התברר שהעובדה שאנו קיימים נובעת אך ורק מתוך שהעולם מתנהל ע"פ רצון הקב"ה ולא ע"פ המלכים השליטים. כל מציאותינו בעולם היא רק ברצונו ועל זה נתקן היו"ט של היציאה ממיתה לחיים.

(במאמר המוסגר - יש שחושבים שהודאה על יציאה ממיתה לחיים היא רק אם תהיה להם תחית המתים גמורה, אך כאן התברר שגם היציאה מהגזירה של המן היא יציאה ממוות לחיים. ויש להטעים בזה דא' בערכין (:) שהאומר ערך פלוני עלי על היוצא ליהרג אין לו דמים, ובגיטין (כח:) נחלקו אומר אב"י שהיוצא ליהרג בדיני עכו"ם אע"פ שמקבלי שוחדא מ"מ לבתר דמיחתם פורסי דנמג לא מקבלי והנידון חשוב כמת, ומפרש רש"י שהוא פסק דין בלשון פרסי. ולכא' יש להוכיח כפירוש רש"י, דבגזירת פרס ומדי הוכח שכאשר נפסק בדיניהם החוק "להשמיד להרוג ולאבד" ונחתם בטבעת המלך, אזי - "כתב אשר נכתב בשם המלך ונחתום בטבעת המלך אין להשיב", וממילא גם לגבי דיני ערכין נקרא מת, וכשכלל ישראל ניצלו, הרי זו יציאה ממוות לחיים¹. אמנם

¹ שהיו חשובים כמתים מחמת גמ"ד של דינא דפרסאי...

¹ ואפשר שבמשך ג' ימים של גזירת המן לא היה קדושת ערכין על כלל ישראל

גזרותי". ע"י שיהודה היתה לקדשו, נעשו ישראל ממשלותיו.² והכי נמי היציאה ממיתה לחיים אינה רק בביטול גזירת המיתה אלא נשארו בחיים רק מתוך שאנו חלקו ונחלתו, ובזה מובן יותר שנחשבת גאולה זו כיציאה לחיים אע"פ שבפועל לא מתו דניתנו להם חיים חדשים של אלו ששייכים להקב"ה בעצם הווייתם.

ויש ללמוד שכן הוא מתוך מבטו של עמלק, דמצינו בדברי הגר"א (בפירושו לתפילת חנה) שהתנגדותו של עמלק לישראל היא על כך שישראל הם קניינו של הקב"ה בעולם, ולכן הוא מבקש להשמיד להרוג ולאבד את ישראל, ואף אם ימירו דתם אינו מקבלם מפני שכל מי ששייך לזרע האבות שייך לקב"ה בעצם ומבטא את מלכותו בעולם.

וכן מפורש בפסוק שהסיבה שלא מאסתים ולא געלתים לכלותם בימי המן (כבמגילה יא.) היא כי אני ה' אלוקיהם - באשר שאנו חלקו ונחלתו של הקב"ה. כי באור פניך נתת לנו... וחיים ושלוה, החיים שלנו ניתנים מאור הפנים של הקב"ה, שאנו שתולים בחלקו ונחלתו של הקב"ה. זאת ההגדרה לחיותם של ישראל שמאותו הזמן ואילך נהייתה שונה ביציאה ממיתה לחיים. וצריך להבין את חובות הלבבות וחובות האיברים של יום הפורים הנגזרים מחידוש מציאותינו והווייתנו על האופן זה.

יום מחיית עמלק

היו"ט השני של ימי הפורים הוא יום מחיית עמלק. הירושלמי קובע שתקנתו של יום הפורים היא הניצחון על האויבים של הענין האלוקי בעולם. יש מלחמה לה' בעמלק מדור דור ועל יסוד זה נכתבה מגילת אסתר כמו שמוזכר בסוגיה בבבלי (מגילה ז.) שניתנה מגילת אסתר להיכתב מדכתיב "כתב זאת זיכרון בספר" ומבואר שם שהצטערו אנכה"ג גם על עשיית שני הימים הללו שהיא מחיית עמלק.³ וכן מגדירה הגמ' בפרק בני העיר (ז.) ובעוד מקומות את קריאת פרשת זכור כ"זכירה' ואת פורים כ'עשיה', ביחס למחיית עמלק. ואע"פ שהט"ז כתב (סי' תרפה סק"א) שעשיה היינו זכירת המחיה אמנם המשמעות הפשוטה בגמ' במגילה היא שעשיה היינו המחיה בפועל וכך גם נקבע בירושלמי שבכל מצוות היום מתקיימת מחיית עמלק והוא יסוד תקנת היום.

הדור קבלוה בימי אחשורוש

היו"ט השלישי של ימי הפורים נזכר בגמ' בשבת (פח.) "הדור קבלוה בימי אחשורוש, דכתיב קיימו וקבלו היהודים, קיימו מה שקיבלו כבר" מיום קבלת התורה עד ימות אחשורוש לא

היתה קבלת התורה באהבה. אין ספק שהפרי של קבלת תורה מחודשת זו היה יסוד התורה בבית שני שממנו עומדת התורה בכלל ישראל עד ימינו אנו, וכמו דאי' בפרקי היכלות (פ' כח ג) דאע"פ שחסרו ה' דברים בבית שני מ"מ כל מעלותיה של התורה - הדורה יקרה גדולתה וכו' הגיעוה דווקא בבית שני. בבית שני ניתן לעזרא כתב האשורי שעליו נדרשו תילי תילים של הלכות על כל קוץ וקוץ, וכל התורה שבע"פ תלויה בבית שני כמבואר במהר"ל. כלל ישראל התקדמו בהבנת היחס שביניהם ובין התורה כשרצו לקבל את התורה מאהבה בימות אחשורוש.

ברמח"ל (דרך השם ח"ד פ"ח) מעמיד את יום הפורים על קבלת התורה מאהבה וז"ל "ופורים לענין הצלתם של ישראל בגלות בבל וחזרת קבלת התורה שקבלו עליהם לעולם כמו שאמרו ז"ל הדור קבלוה בימי אחשורוש". וכך גם מעמיד הגר"א על רב ביבי בר אבבי שהיה צם כל השנה מלבד ג' ימים - בעצרת, בפורים ובערב יוה"כ, שאלו ג' זמנים של קבלת התורה - שבועות, יוה"כ - לוחות שניות, פורים - קבלת התורה מאהבה. וא"כ המשתה ושמחה בפורים הם על קבלת התורה. ובפשטות כדבריהם מובן מעצם הדרשה - "קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הנלוים עליהם ולא יעבור להיות עושים את שני הימים האלה ככתבם וכזמנם בכל שנה ושנה" - קבלת התורה באה מתוך קבלת ימי הפורים י"ד וט"ו.

רש"י (שם) מפרש שקבלת התורה הזאת היתה "מאהבת הנס" וצריך ביאור כיצד אוהבים נס ומהי ההגדרה הטמונה בזה.

שיבת ציון בבית שני

נושא רביעי שאינו מפורש אלא טמון במגילה ומפורש באריז"ל (שער הכוונות דרושי חג הפורים דרוש א) שהוא מענינו של יום - גאולת מרדכי ואסתר היא גאולת בית שני. בזמן כורש התחילו לייסד את בית שני ואח"כ כתבו שטנה על יושבי יהודה וירושלים ופסקה העבודה למשך י"ח שנים וי"ד שנים מתוכם הם שנות אחשורוש, ואחר תקופה זו בשנת שתיים לדריוש נבנה הבית. עיכוב זה היה ראשון במעלה אצל אחשורוש כמו שדרשו חז"ל (מגילה טו.) "עד חצי המלכות ולא דבר שחוצץ למלכות, ומאי ניהו בנין בית המקדש". ואומר האריז"ל שהנפשות הפועלות במגילה היו שייכות לכך כמו שמשי הסופר בנו של המן שכתב את השטנה לעצור את הבנין, ומובן שהרקע של התקופה שגאולת בית שני נעצרה באותו הזמן. כך גם נראה מהא דפירשו חכמים שנתחייבו כליה באותו דור לפי שנשתחוו לצלם בימי נבוכדנצר (יב.)

² של פרעה דהקדש חמץ ושחרור מפקיעין מידי שעבוד.

³ ובוודאי לא מסתבר שעשייה זו מתקיימת במנהגים שנתפסו בכל תפוצות ישראל למחות את שם עמלק במיני פעולות אם בהכאה בעת הזכרת שמו וכיו"ב.

² החיד"א מביא בשם חכמי אשכנז שלפרעה היתה זכות לשעבד את ישראל ד' מאות שנה וע"ז שאל משה רבינו "מי אנוכי כי אלך אל פרעה וכי אוציא את בני ישראל ממצרים" וענה לו הקב"ה "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה", דכיון שהם מוקדשים להקב"ה, ממילא פקעה זכותו

ואע"פ שזמן רב חלף מאז, דבימי אחשורוש הגיע זמן הגמר דין של הגלות ונעשה בירור שמתייחס לכל התקופה (בדומה למה שהתבטא הח"ח על גלותינו שאחר תקופת זמן בגלות מתקבצים כל העוונות והקלקולים של הגלות ונתמלאה הסאה). מאידך, מרדכי היה מאנשי כנסת הגדולה שעלו בעליה הראשונה וכשראה שבנית ביהמ"ק מתעכבת חזר למלך אחשורוש להשתדל בדבר ביהמ"ק וכמש"כ בילקוט (תתרג) "אשר הגלה מירושלים, אמר רבא שגלה מעצמו, ולמה שני פעמים אשר הגלה, גלה עם גלות יכניה וחזר לירושלים, והגלה אותה שנית נבוכדנאצר עם גלות אחרונה", וכל השינויים הללו וההתגברות על המן הם שאיפשרו את שיבת ציון וגאולת בית שני. ויושלם ע"פ מה דאיתא בסדר עולם (פ"ח) נמנה מרדכי עם מ"ח נביאים והתנבא בשנה שניה לדריוש, ובשנה הזאת היתה נבואת חגי זכריה ומלאכי שעמדו וכינו את בית שני. וא"כ מרדכי היה שייך לנביאים שהיו חלק מאנכה"ג שהעמידו את בית שני.

ויש לבאר איך משתלבים כל ענייני הגאולות הללו יחד.

בראשית - בשביל ישראל שנקראו ראשית

ונראה להציע הבחנה יסודית בכל זה.

א' בתנא דבי אליהו (פר' טו) "אמר לי - רבי, שני דברים יש לי בלבבי ואני אוהבן אהבה גדולה תורה וישראל אבל איני יודע אי זה מהן קודם, אמרתי לו, דרכן של בני אדם שאומרים תורה קדומה לכל... אבל הייתי אומר ישראל קדושים קודמין...". אחר שניתנה התורה לישראל יש מעין חקירה - דכיון שדרשו חז"ל שהעולם נברא בזכות ישראל שנקראו ראשית ובזכות התורה שנקראת ראשית (פסיקתא בראשית א) עומד ספק איזו ראשית קודמת. האם ישראל הם צורך התורה, היינו שהתורה קודמת והקב"ה רוצה שיהיו בני אדם שיממשו את ענין התורה בעולם וישראל הם העומדים לכך. או שישראל הם המכוון. שמאחר ויסוד הבריאה הוא ההטבה שחפץ הקב"ה להיטיב מטובו עם בריותיו ואחר החטא התברר שההטבה תתקיים ע"י ישראל שהם הנקראים 'אדם' ומהם מגיעה הטובה לכל העולם, ממילא הם קודמין והתורה נועדה להעמיד את הקשר והדביקות בין ישראל לקוב"ה על סדר של "ואני קרבת אלוקים לי טוב".

הגם שגלוי וידוע לכל שישראל קודמין כמסקנת התנ"ך, א"מ"מ מתוך הנהגת הבריאה והפורענויות הבאות על ישראל בקיום דברי הברית נראה להיפך, שאם ישראל אינם עומדים בסדרי התורה, מתקיים ח"ו "והסתרת פני מהם והיה לאכול ומצאאו רעות רבות וצרות וגו'", הקב"ה מרחיק את ישראל אם הם לא מקיימים את התורה.

אולם בפורים נתגלה שאף שישראל נמצאים בתוך הריחוק והדחיה של הגלות עם כל הרעות הרבות והצרות, מ"מ

הגזירות עצמן מכוונות להתהפך לטובה, וכדכתיב "והוא מסיבות מתהפך בתחבולותיו לפעלם כל אשר יצום" (איוב לז יג) וכן דרשו חכמים (ב"ר פר' סה) "רבות עשית אתה ה' אלוקי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו וגו', אמר ר' חנינא בר פפא כל פעולות ומחשבות שפעלת אלינו בשבילנו וכו'" - הקב"ה פעל את הכל באהבה מסותרת בתוך התוכחה הגלויה של הפורענות שבאה על ישראל ע"י המן, על שהשתחוו לצלם ועל שנהנו מסעודתו של אותו רשע. הסרת הטבעת באה מתוקף הרצון של הקב"ה החפץ למען צדקו, דאם מ"ח נביאים וז' נביאות שנתנבאו לישראל לא החזירום למוטב אין ברירה אלא להעמיד את המן להשיבם אל אביהם שבשמים.

נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע בגמ' (סנהדרין צז: וירושלמי תענית פ"א ה"א) אם ישראל נגאלין רק כשעושין תשובה או גם כשאין עושין תשובה, ושאל רבי יהושע וכי אם אין עושין תשובה אין נגאלין ומפרשת הגמ' "אלא הקדוש ברוך הוא מעמיד להן מלך שגזרותיו קשות כהמן, וישראל עושין תשובה ומחזירין למוטב". הגמ' לא מתכוונת כאן להביא את המן כמליצה ולדוגמא בעלמא אלא שכך בדיוק היה המעשה דהמן. ישראל היו בגלות והיו צריכים לשוב ולבנות את הבית, ולא היו ראויים לכך, "כי באו בנים עד משבר וכח אין ללידה" (מלכים ב יט א). הגיע זמן הקץ לסוף שבעים שנה לחורבן בית ראשון ועדיין לא נטהרו פריצי הדור. ע"י שהעמיד עליהם הקב"ה את המן גילו ישראל איך הקב"ה משתמש בכל האמצעים ע"מ להשיב אותם. אם התורה היתה העיקר ולשימושה ישראל עומדים אחר שנכשלו ולא עמדו בשליחותם, אזי "פני ה' חלקם לא יוסיף להביטם" וירחיקם לגמרי ח"ו. אך אם רואים שמטרת כל ההרחקות להביא את ישראל אליו ביתר שאת וביתר קירבה, נקבעה בהם הידיעה והתפיסה באהבת עולם שאוהב הקב"ה את ישראל.

פורים - זמן גילוי האהבה העצמית לישראל

הבוקר הוא זמן הגילוי של כל הניסים והיד החזקה ואז אומרים בתפילה 'אהבה רבה', אבל בלילה שהוא זמן ההסתר והחושך אומרים בתפילה 'אהבת עולם' שאז מתגלה עומק האהבה לעצמותם של ישראל ומתוכה - 'תורה ומצוות חוקים ומשפטים אותנו למדת, על כן ה' אלוקינו בשכבינו ובקומינו נשיח בחוקיך וכו'". בפורים התגלה שהקשר שלנו עם הקב"ה אינו רק לצורך ההוצאה מהמציאות השפלה של עבדי פרעה אל הסדר העילאי של עבדי ה', אלא הקב"ה אוהב את ישראל מצד עצמם - הוא רוצה בחייהם ובקיומם של ישראל ואומר להם שהם חלקו ונחלתו מעצם מציאותם, ולכן שם נפשינו בחיים ולא נתן למוט רגלינו. ישראל נמצאים במצב שפל ביותר שנצרכים לעמלק שילמד אותם על השייכות שלהם עם הקב"ה, שהוא זה שמבין שישראל הם קנין הגוף ולא רק קנין מעשה ידים של הקב"ה. ישראל לא רק קנויים

ומשועבדים לעשות את רצונו אלא עצם מציאותם של ישראל - אדם אתם - שהם המזומנים ומיוחדים למצב המכוון של קרבת ה' והבחירה הניתנת לאדם מישראל היא אם יגלה את אותה השייכות הטמונה וקבועה בו.

הקב"ה העניק לישראל את הזכות והיכולת להבין מאהבת הנס את היחס של הקב"ה אליהם. לראות שאין הפורענות באה כדי להחזיר את ישראל בתשובה מתוך העונש, אלא כל העמדת הפורענות הגיעה ונועדה ע"מ להביא אותם למקום שישבו מעצמם ויגיעו אל המקום הנכון. כאשר נגאלים מעבדות לחירות מבינים שעלינו לקבל את עול המעלה של עבודת השם במקום העול השפל שהיה מוטל עלינו בעבדות פרעה, אך כאשר ניצלים ממיתה לחיים מבינים שהחיות שלנו עצמה ענינה קודש לה' והיא חלקו של הקב"ה בעולם, השייכות שלנו היא מוקדמת ואינה ניתנת להחלפה. מעתה ישראל מקבלים על עצמם את התורה באהבה ויותר לא יתרחקו כי עצמותם שייכת להקב"ה וכסיום הברכה "ונשמח בדברי תורתך ובמצוותיך לעולם ועד" - כי הם חיינו ואורך ימינו", הקב"ה נתן לנו תורה לא רק מפני שהתורה זקוקה למי שיקיים אותה אלא היא חיינו - ישראל הם המבוקשים והתורה מעמידה את מציאותם. התשוקה של ישראל אל התורה היא תשוקת האדם אל החיים שלו, מאותה נקודה שבה הוא משתוקק לחייו הוא גם משתוקק לקרבת ה'.

עמלק מוגלה את מציאות ישראל כורע קודש

עמלק נמצא תמיד במקום שהחיים בעולם הזה נפרדים מהקב"ה - האזהרה הראשונה שהזהיר הקב"ה את האדם היא שידע היכן החיים והיכן המוות וזאת הבחירה המסורה לאדם, וכמו שבחטא עץ הדעת טוען הנחש שהאדם יאכל מעה"ד ולא מות תמותון' - לא כאן מקום המיתה. הקב"ה רוצה מסלול אחד בחיים ויש אפשרות למסלול אחר בחיים שהוא ערב יותר לאדם, כך הבחירה עומדת תמיד לפני האדם. אם התורה עומדת לפני האדם כעול של עבדות והאדם מסתפק אם יש ה' בקרבנו אם אין - מיד 'ויבוא עמלק', הוא זה שנכנס בפירוד האדם מן הקב"ה.

כשישראל מבינים את מציאותם שקיומם הוא כ'עם נולד כי עשה', ומבינים שהתורה ניתנה להם כתורת חיים ואהבת חסד אין לעמלק אחיזה בהם. לכן פתחו חז"ל פתחא להאי פרשתא מהכא (מגילה יא.) "בעצלתים ימך המקרה ובשפלות ידים ידלוף הבית, בשביל עצלות שהיה להם לישראל שלא עסקו בתורה נעשה שונאו של הקדוש ברוך הוא מך. ואין מך אלא עני... ואין מקרה אלא הקדוש ברוך הוא וכו'" - כשם שברפידיים רפו ידיהם מן התורה ובא עמלק כך בזמן אחשורוש. ויש לפרש הפשט שנעשה עני מפני שנלקחו ממנו הקנינים שלו כמו שביאר הגר"א (בתפילת חנה) שיש להקב"ה ד' קנינים בעולם

ובעת שנעשה הכל בעצלתיים וחושבים שעבודת ה' אינה כקנינו של הקב"ה אלא כשיעבוד בעלמא, מגיע עמלק ומבהיר שבני אברהם יצחק ויעקב הם חלקו של הקב"ה וגם ישראל משומד הוא זרע קודש שאי אפשר לבטוח שלא יצא ממנו זרע מעליא אפילו אחר עשר דורות (וכך היה לפני כשבעים שנה שהוציאו להריגה אף יהודים רחוקים עד מאד).

בזה יוסבר גם המדרש (תנחומא כי תצא ט) המובא בדעת זקנים מבעלי התוס' (דברים כה יח) "ולמה עמלק דומה לכלב שהוא להוט ללקק דם כך הוא להוט ללקק דמן של ישראל וזהו עמלק עם לק", והיא תאווה משונה ללקק את דמם של ישראל. אך עמלק מתנגד לישראל כי מציאותם מזכירה את הקב"ה בעצם חייהם כאן בעולם ולכן הוא משתוקק שלא יזכר שם ישראל עוד, עד שאם נשארה רביעית דם הוא תאב לכלות אותה לגמרי מן העולם (יודן ריין).

סיכום ד' הימים טובים של ימי הפורים

ונמצא שיום הפורים מאיר לנו אור גדול שיחודו של הקב"ה מאיר בעולם איך שהוא מביא את בריותיו לרצונו, וכל הנעשה עם ישראל ואף הרעות הרבות והצרות שהוא מסובב עד "ותאמר ציון עזבני ה' וה' שכחני" - הכל נעשה בכדי להביא אותם אליו. אסתר נקראת איילת השחר, וברמז בזה הוא כמו המשל שמביאים חז"ל (ב"ב טז.) "אילה זו רחמה צר, בשעה שכורעת ללדת אני מזמין לה דרקון שמכישה בבית הרחם ומתרפה ממולדה, ואלמלי מקדים רגע אחד או מאחר רגע אחד מיד מתה", הנחש סבור שבא להכיש ולהרוג את האילה אבל באמת הוא בא ליילד אותה ולהוציאה לגאולתה. כך מפורים לפורים אנו זוכים לעבודה המיוחדת של תפיסת הקשר העצמי שלנו עם הקב"ה ביציאתינו ממיתה לחיים שעצמותם קניינו של הקב"ה.

מצוות היום הם העשייה של מחיית עמלק, שבהם מגלים את הקשר שנמצא בעצמיות רצונם של ישראל. בהיות האדם שיכור בלי הפיקוח והאחריות של הדעת יוצאים לגילוי הרצונות הטבעיים שלו ומהמקום הזה הוא מבקש את הקב"ה ומוצא את קרבתו בהבנה ותפיסה שכל הרע בעולם לא נועד אלא להביא את בריותיו אליו. אז מגיעים להכרה שמאותה נקודה שמבקשים את החיים מבקשים את קרבת ה' וזאת הדרגה האמיתית של קבלת התורה מאהבה בשלימותה.

ע"כ משתלמים להכין את עצמינו לגאולה העתידה שבה ימלא שחוק פינו בהחזרת כל הרעה לטובה שתהיה לעתיד לבוא ע"י ראיית הטוב והמטיב מכל הצדדים. לעתיד לבוא תתגלה כללות הבריאה כעומדת לרצון ה' עד דלית אתר פנוי מיניה כמו שמנסה עמלק לצייר, אלא יתגלה יחודו שבכל הבריאה ואז יהיה השם שלם והכיסא שלם וה' ימלוך לעולם ועד - ה' מלכותיה קאם לעלם ולעולמי עלמאי.